

Писмената кореспонденция, като предметъ на турскитѣ пощи, е сравнително ново явление. По-старитѣ сношения сж ставали чрезъ тъй нареченитѣ *мензили*, въ състава на които влизали предимно *татари*. Поощаджия-татаринѣ е сновѣлъ само между по-видни срѣдища и показвалъ назначението си съ разни външни знаци и действия (звънци и т. н.).¹⁾ Въ мѣста отъ по на 60 до 100 километра е имало *станции-мензили*. Споменъ отъ това име, близъкъ на Сливенъ, е у названието на изчезлото село до Странджа, наричано *Сарай-мензилъ* (палата — пощенска станция; палата е билъ построенъ отъ Мухамедъ IV, гдето често е прекарвалъ когато идвалъ по Сливенско на ловъ). Между тия *мензили* сж сновѣли татаритѣ — куриери и то отначало само за правителствената кореспонденция и разпоредби. За сношение между тия мѣста употребявали сж *коне*, размѣняни при даденитѣ станции, а доставяни или чрезъ *налогъ*, събиранъ отъ жителитѣ живещи край станциитѣ (наричанъ *мендзилджии*), или отъ самитѣ жители по редъ. На часъ и за конь (въ превозването) плащало се обикновено по единъ грошъ, вънъ отъ бакшиша, даванъ на станционния чиновникъ. Последния се наричалъ *сюрюджи* и ималъ 5 коня подъ своя отговорностъ.

Вече презъ втората половина на миналия вѣкъ, особно следъ трѣскавитѣ усилия на Мидхадъ паша да обърне Дунавския вилаетъ въ провинции по европейски образецъ, Турция почнала да се грижи и за пжтищата. По-раншнитѣ такива сж били въ не по-завидно състояние. Само честитѣ войни сж карали турцитѣ да се грижатъ за пжтищата въ Полуострова и то всичко това се вършело на ангария отъ християнското население или тъй нареченитѣ „войници“ — българи, които въ замѣна на известни правдини сж били длъжни въ време на война да придружаватъ военнитѣ обози, да поправятъ пжтищата и мостоветѣ.

Любопитно е, че ний, „много по-културнитѣ“ българи, не отидохме по-далечъ отъ турската система на подържане пжтищата си чрезъ отбиване на пжтна нѣкаква си повинностъ въ работа или чрезъ изплащане, въведена въ Турция отъ срѣдата на казания вѣкъ, Въ 1869 г. професоръ Хохщетеръ забелязалъ, че шосето отъ Сливенъ за Бургасъ се правѣло отъ живещитѣ край него селяни, задължени да работятъ по него 4 деня срѣдно или да плащатъ 10 гроша „гюнлюкъ“ (надница) всичко 40 гроша на глава. Днесъ пжтищата въ юго-източна България не сж много по-добри отъ ония, каквито турцитѣ сж ни оставили, особно съобщенията отъ Ямболъ и

¹⁾ Thornton забелязва, че татаритѣ куриери се отличавали отъ другитѣ по това че носѣли *calpac* вмѣсто *turban* (дюлбенъ). Вж. *The present state of Turkey, etc.*, London, 1809, vol. I, p. 85.

За „татарската поща“ ср. още Marmocchi, *Raccolta di viaggi deila scorperta etc.*, vol. I, p. 369. Пжтувалъ е въ Турция презъ 1820 г.